„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 108. У Новом Саду у среду 12. јула 1889. ГОДИНА XXIV.

Позив на претплату.

Отварамо претплату на „Заставу“, на трећу четврт. — Држимо, да је излишно позивати пријатеље нашег листа, да се најживље заузму за скупљање претплате.

Као и до сад, лист не можемо слати никоме, ко се на време не претплати, јер смо упућени на то.

И овом приликом обраћамо пажњу наших начелних пријатеља на бројеве „Заставе“ од петка. Ти бројеви треба да продру у најшире кругове, а стају 3 фор годишње.

Цена „Застави“ обележена је у осталом на челу листа.

У Новом Саду 1. јула 1889.

Уредништво „Заставе.“

САБОР — НЕВЕРА.

IX.

Да видимо дакле: Какав је успех постигао саборски рад од 1879. године? — јер је у политици успех свакојако од пресудног значаја.

Све здраве политичке странке удешавају свој рад према постојећим приликама. Да многе напредне странке хоће „главом кроз дувар“, хоће опозицију по сваку цену, то је само гадно реакцијонарско крештање. Свака ће здрава странка пристати према приликама на компромис, али никад неће нит сме одустати од оног — што је главно. Нарочито не сме никада жртвовати част своју, да сачува — главу.

Међутим, нема ничег опаснијег ни глупљег, него удешавати политику ма и умереног попуштања онда, кад томе није време. Главно начело такозване опортунитетске политике гласи: дајем ти, да ми даш. И то мора ићи једно за другим, мора ићи из руке у руку. Јер чим странка само даје а не прима, она тада слаби и ближи се своме банкротству.

Кад нису прилике за успешан компромис, онда странка може и мора ма и 20 и више година остати крута; она онда чува темељ своје будућности и тако чека боља времена. Успех јој је тај, што се није дала сломити. Бивало је прилика, кад су се странке десетинама година постојано бориле за начело; не попуштаху ни за длаку, и — дочекаху победу.

Међутим чим ступи странка на поље попуштања, мора одмах показати успеха, управо то и није толико успех, него накнада, за попуштање. При тој погодби боље пролази онај, који више прими, а мање да.

Но шта су радили наши „великани“ 1879. год? Они су напуштали главно, само да добију споредно. Ни једну једину крупну, велику автономну тековину нису ставили у уредбе саборске, а напустили су н. пр. школе, јер су их предали патријару и епископима у руке, а хтели су да узму из народних руку чак и председништво црквених општина. На таком основу нису смели отпочети опортунитетску политику, па макар им се шта за то нудило, јер то је значило жртвовати програм, жртвовати част, жртвовати читаву прошлост странке.

Међутим и ван тога, нека господа као да су само читала: какве је користи доносила кад-кад политика опортунитета, јер не разбираху много о томе: је ли у онај мах била прилика за то? Започеше у ветар, започеше без и најмањих услова политику попуштања не били се само показали бољи „практични политичари“ од Милетића.

Да је сабор од 1879. године баш издашно попуштао, за то је он добио сјајну званичну сведочбу. У завршној саборској седници од 26. октобра, краљ. комесар, „затвори сабор у име Њег. Величанства, изрази своје признање сабору, да је сабором владао узорити појам о дужности и задатку његовом, као и на томе што је овим сабором положено сведочанство заједничке љубави, према матери цркви. За тим рече, да ће посредовати код Њег. Величанства, да израђене уредбе на овом сабору стеку највише одобрење, и изрази своју жељу, да што већим плодом уроди цео саборски рад. Моли сабор, да прими израз најискренијег чуства благодарности му, јер је својом моралношћу (!) и радом олакшао му дужност. Жели да и даље та љубав и слога остане, која је била у овом сабору.“ (Види 174. број „Заставе“ од 1879. год.)

И . . . и . . . кад год немају обе стране намеру да углаве примирије и да прекину паљбу, онда пропада она, која прва попусти и поколеба се. „Кад се противник поколеба: онда јуриши на њега и сломи га!“ — то је старо војничко, па и политичко правило.

И на основу оног јадног држања вођа на сабору од 1879. год., испало је Герману Анђелићу за руком, да увери владу, како је народна слоб. странка клонула и да је таман згода, да се јуриши на њу те да сврши и с автономијом.

Ни једна једина уредба оног сабора не доби потврду. Него у место свега дође пензионовање патријарха Ивачковића, па онда — наименовање Германово.

И опет велим: без оне слабости, коју је показао сабор од 1879. године, не би нико мислио, да смо већ умрли, те нас не би ни покушали носити на гробље! Тај јадни саборски рад створио је свакојако нашем народу грдних неприлика и таком раду мора сваки Србин довикнути: Не било га!

А ви, наши „великани“ који сте онда водили ту јадну политику завуците се у мишије рупе, па ћутите! Недостојни сте, да се натресате над иким, па ма тај био како мали и незнатан, јер веће политичке глупости од ваше није било у читавој политичкој историји с ове и с оне стране Оцеана.

Што се пак тиче оне опортунистичке бубице, која још непрестано леће пред вашим очима, добро би било да је се окане те. Опортунитет је опасна работа; при тој работи онај мудрији увек боље пролази. Није то политика за свакога, па баш и кад дође време за њу. Како сте се показали не само овом приликом, него и доцније, ви би били у стању, да жртвујете све што још имамо, за једну натрулу бундеву.

Нека је ово последње баш мало и претерано речено, ал свакојако, нека нас бог сачува од оног, што би нам ви вашим опортунитетом извојевали. **Ј. Т.**

(С овим у свези почеће у једном од идућих бројева „Заставе“ други низ чланака под насловом: „Вође — неверс.“ Пр. ур. „Заставе“.)

СТАЊЕ У ЛИКИ И КРБАВИ.

Из Лике, 6. јула 1889.

Већ давно се није у цењеној „Застави“ ни један редак појавио, у ком би се говорило о некада јуначкој Лики и Крбави. Да није некима и некима пало на ум, да покрену мисао о прослави двестагодишњице, откако су протерани Турци из Лике и Крбаве, па да код те прилике мало окаде владу, бана и управу, и да одбор за припрему те прославе није свој позив и у „Заставу“ уврстити дао, то неби о Лики и Крбави у „Застави“ ни спомена било, као да овамо српског народа и нема.

Није ми намера да пишем против прославе и да исту осујетим, и ако ми је слободно рећи, да прослава нема баш никаква смисла, нит има 200 година откако се Лика и Крбава испод Турака избавила, јер знамо из историје, како је тек сад 102 године откако су Турци тако звани „Прилог“ од Тромеђе па до Заваља оставили, а тек мало пре Удбину очистили. Лика и Крбава нису никад биле од Турака са свим завојеване, нит су султанове војске, кроз Лику и Крбаву пролазиле. У Лику и Крбаву продирале су босанске потурице који су се православне вере одрекли па би поједина места заузели, куле и градове подизали, и онамо своје господство ширили. Староседиоци Лике и Крбаве, а то су били Хрвати, побегли су испред Турака и ове земље биле су пусте, док се није отпочео српски народ из разних крајева понајвише из Старе Србије, Босне и Херцеговине овамо насељавати, и онда је турско господство пропадало. У Лики има и данас села, која су из мухамеданске вере у католичку прешли, па се и данас по својој спољашњој наличности могу од осталог народа Лике и Крбаве разликовати. Сељаке из Перушића лако је разазнати од других сељака у Лики, а они су били Турци. На Удбини има и данас католичких сељака који се зову Лулићи, Булићи, Османовићи, Сертићи, Пишчевићи, Цвитковићи, Ковачићи, Новачићи, Крмпотићи, као што има у Перушићу Касумовића, Асанчаића и других који су Турци били.

После Турака образована је војничка крајина и овај народ живио је под војничком управом близу 150 година, чувао је границу од Турака и ишао је на свако бојиште и разбојиште, камо су га позвали.

ЛИСТАК.

ЗРНЦА
са петстогодишње видовданске светковине у Крушевцу.

На сам Видов дан, освану цела варош Крушевац у црнини. Све тробојнице биле су тога дана скинуте, а на кућама и зградама вију се црне заставе, знак жалости. У цркви Лазарици, малој црквици, која беше тек дворска капела, као што сведочи и то, што је у близини развалине Лазарове куле, држи се служба. У порти у подигнутој згради од дасака која је и народу приступачна била, држи се помен-парастос кнезу Лазару, Милошу Обилићу, Југовићима, Страхинићу Бану и свим погинулим косовским јунацима. Цела зграда обавијена је црним платном. На парастосу чинодејствује и митрополит Михајло, а крај, наместници Протић и Бели-Марковић, као и сви министри радикалне владе и многобројан народ држе свеће. Певачка друштва одговарају на јектеније: „ј е ш ч е м с л и м с ј а з а в ј е р у, о т е ч е с т в о и ц е р к о в с в о ј у н а К о с о в у ж и в о т с в о ј п о л о ж и в ш и х и м у ж е в с т в е н о п а д ш и х, и о ј е ж е и т. д.“ — То беше дан жалости . . .

Но када престаде жалост на Видов дан, и када се сутра дан опет зашарени варош од тробојница, сваки се и по осећају промени. Видов дан проведосмо мирно, у тишини у родољубивом разговору. Тек сутра дан зачусмо свирке.

Сутра дан по Видову дану, беше главна улица Крушевачка загушена од света. Српски свирачи и певачи свирали су и певали пред радикалном кафаном, а силан свет, скоро сам сељак, радикалци, искупио се, па сви нетренимице гледају и слушају, да сваку реч добро чују, да ништа не пропусте. Нема ту гурања, већ сви мирно и тако рећи побожно стоје. Послужитељи носе пиће, али сада нико ни да се маши за чашу. И жандари, немају да упућују свет на мир, јер се свет мирно понаша, и жандари застали па слушају. Ништа не нарушаваше тишину, па и кад киша поче падати, нико се не маче са места.

— „Певају песму о Љуби Дидићу“ — само толико шапутаху сељаци придошлој гомили света.

А кад се спомене Дидићево име, нема у Србији човека, који неби знао, да је то онај јунак и посланик на народној скупштини, радикалац Љуба Дидић, кога је осим многих других погубила џелатска рука Чича Николина на Краљевици 1883., када је букнуо народни устанак у Србији.

Пет година под напредњацима и под Чича Николом није се смела та песма чути. Сада је народ по целој Србији са великом пажњом слуша и пева и увек се одушевљава, да и надаље борећи се за радикалну заставу извојује себи праву слободу.

Ево те песме у целости:

Са гроба Љубе Дидића,
народног посланика Баље-Алексиначке.

„Глас се чује, Дидић Љуба вели,
Пет година свет не гледам бели.
Пет година, ох Србине брале,
На мом гробу свеће се не пале.
Нити вином да га ко прелије,
Од како ме Краљевица крије.
Сузе нема, да ми на гроб кане,
Грма нема, да бар птица стане.
Да у зору славуј ми отпева,
Да л' још Србин о слободи снева.
Нигде знака на том пољу равном,
А ја лежим, ох, у гробу тавном.
Од свуда ме мрак увио густи,
Сетите се, да је мој гроб пусти.
Сетите се осамдесет треће,
На мом гробу још не расте цвеће.
Већ ми трава кроз кости проклија,
Драга браћо, ово ми додија.
Те из земље довикујем вама,
Не држите ме у дањини сама;
Не чекајте време до времена,
Пренесите мене сарањена,
С Краљевичке прождерне долине,
Па на бањске слободне висине
Где слободе спомен вам сведочи,
Момин камен, са ког мома скочи
За слободу паде српска дика,
Слобода се не плаши силника.
Остатке ми укопајте тела,
Испод нашег непресушног врела,
Нек од крви вода их опере,
Бејах, браћо, радикалне вере,
Те укопан води на извиру,
Почиваћу вечито у миру,
Глас слушаћу моје сирочади,
Мртвом срцу одлануће јади,
Јер их отац остави нејаке,
Да се вију као гранчице лаке.
Децо моја, ћери моје миле,
Оца вашег нисте ни видиле;
На последњем кад погибе часу,
Не бијаху руке да га спасу.
Па и сада, зар нема људи
Од куршума трошне моје груди,
У средини вашој да саране,
Где би могле како данак сване
Свежим цвећем оцу гроб китити,
Сузицама вашим га залити.
Родитељу да с' љубав укаже,
Жељно ли ме ваше очи траже!
Но се молим вишњем на висини,
Да ћу лежат у вашој средини.“

*

Боже мој, да чудна времена! Како је то само радикална влада смела „ризиковати“, па не само ову величанствену светковину у Србији дозволити, већ је баш сама та народна влада, појимајући добро жеље народне и из своје побуде покренула ову светковину. Зар се није бојала, да не буде какве побуне, када се тако силан свет искупи. Па уз то знало се добро, да ће ту доћи баш народ, махом радикалац, јер шта ћете, кад је Србија пуна пунцата радикала. И силан народ дође, па се владао достојанствено, мирно, као што се владао и народ наш у Раваници сремској.

Па онда шта је то наопако. Тако силан народ, преко 20.000 у гужви и опанцама, па се не догоди ни једна туча, ни једно убиство! Па жандари, кад је свет љубопитан па поврви да што види, па кад мало и гурања настане, а жандари не лупају народ кундацима у груди, као што је то било под Гарашанином и Чича Николом, већ жандари лепо веле: „де, брате помакни се мало; де, роде, пропусти, сад ће ту војска да се смести . . .“ Сви стали па се чуде, какво је то време, буди бог с њиме, а баш зато треба Таушановића, министра унутрашњих послова збацити, јер ово је ванредно стање, да код толиког света нико није убијен, и жандари веле простом сељаку: брате, роде, па га благим речма опомињу да се уклони!

— „Ама ко вам је дошао на прославу, безгаћници!“ тако се деру напредњаци. Да, да, дошао је силан сељак, чисто одевен, и ако тек у гужви и опанцама. Јесте, видео сам их стотинама, једу ољуштен храставан са кле-

У почетку овог столећа потпала је Лика и Крбава под француску владу и управу, под којом је неколико година остала. После Француза опет је дошла под бечку управу, а после укинућа војничке крајине ево је прикључена троједној краљевини.

Кад би се нацртала прошлост и живот овог народа онако како је у самој ствари, па кад би се отпочело сравњивати, како му је било за време турске инвазије, француске владе, опет војничке управе, па данашњег „уставног“ живота, кад има своју земаљску владу, свога жупана, грађанску управу, и „на артији“ све друго што имају и други народи наше монархије; то би се морало по истини, правди и души, смело и отворено рећи, да овај народ није још никад до сад овако несрећно стојао и материјално сиромашнији био, но што је данас! То је факт ког неће нит сме ико побијати и противно доказивати.

Како је за време турске инвазије било, то знамо. Осим неких места, био је остали народ слободан и он је по планинама чувао своју стоку небринући се за Турке који су на Удбини, Бјелају, Рибнику и које где као робови у кулама седили, и нису смели међу народ излазити.

Саразмерно најбоље време било је за овај народ, кад су Французи над Ликом и Крбавом владали.

Још и данас има трагова од француске културе. Они су први отпочели, да се у Лики и Крбави развија воћарство и шумарство, покрај путева има још дрвореда које су Французи засадили. Код школа има трагова о „плантажама“ и где-где још има нека стара воћка која је из Француске донешена и у Лики засађена. Французи појмили су овај народ, знали су они, како му није била приступна цивилизација и понајмање могао се он под војничком управом, као вечити војник и стражар, а под батином солдатеске развијати. Французи употребили су строге мере, и створише уједно практичне законе, и све је дотеривано.

Французи градили су прве путове по Лики и Далмацији, и они су у течају од четири године њихове владе у Лики и Крбави више урадили него Турци кроз 40 до 50 година или крајишка влада кроз 150 година.

О овој влади нећу вам много говорити јер се мора признати, да је последња крајишка влада, и то у течају од 1867. па до 1882. године за време барона Молинарија и Филиповића саградила неколико водовода, доста школских зграда и путова и то све из фондова од продаје крајишки шума. Све што бивша Крајина има, то је постигла у оно неколико година, и кад се бивша Крајина мало по мало укидала и присајединила матери земљи.

Док је све то бивало, народ је с друге стране пропадао. Закон за задруге измењен је, или правије речено уништен је без да је нешто другог на његово место створено. Народ се изделио и готово расуо. Шуме су посечене и упропашћене, а поплаве су разнеле — земљу. Где су некад биле плодне земље и сенокоси, ту данас нема другог до огредака и каменика. О култури воћарства, сточарства, вртарства, пчеларства или шумарстна нема трага ни гласа. Школе, окром оних кућа у којима су смештене, не вреде баш ништа. Земаљска влада копирала је и написала много сваковрсних закона, одредаба и наредаба за школе, ту на хартији има покусни башта и пчељака, на артији развиди се воће, држе се учитељске скупштине, ту се дебатира, доносе се разни закључци, и влада има на хиљаде разних пројеката, и у самој ствари тако изгледа, као да су у бившој Крајини школе врло напредне, да учитељи одговарају свом позиву, да су школе за народну просвету и напредак врло корисне, у самој ствари вреде све те школе врло, врло мало, и народ плаћајући 20% прореза за школарину нема иоле веће користи од тих школа. Кад би неки странац из какве напредне државе у ове крајеве забасао, па кад би онако инкогнито зашао од учитеља до учитеља од школе до школе, па кад би се уверио, какви су учитељи, и школе у бившој Крајини; какви су им „покусни вртови“ и најпосле што сви ти учитељи о господарству разумевају, то би тек онда могли рећи, како је све „потемкинијада“ и права брука па и срамота. Какве су нам школе, тако вам је све, такве су нам општине, општинска заступства и остало. У свом свету нема им равна нит би се оне смеле општинама звати.

О свештенству једне па и друге вере тешко ми је говорити, јер веће бруке нема но што су многи и многи православни, па и католички свештеници у Лики и Крбави. То су људи за које не постоје црквене власти и који не гледају на свој положај, а још мање на свој чин.

Цркве су занемарене, народ готово и не иде више у цркву. Свештеници нећеда предају у школама верозакон, учитељи то не морају, јер има школа где су већином православна деца, а учитељ је католик и обратно. Част изузетцима, којих има и овде као свуда. Кад би вам говорио о политичкој управи, о чиновницима и свему осталом, што се односи, то би морао опширнији бити, и много простора у вашем листу заузети. Чиновници у бившој Крајини, то су вам понајвише бивши официри крајишници, који се понајмање разумевају, што се народног господарства, управе и осталог тиче. Има их, који су из нове школе али и ти људи слабо знају, како да се неуком и занемареном народу помогне. Све се по чиновничкој шаблони ради, и ту нема трага, ни гласа о народном напредовању.

Што шуме пропадају и нестаје их то се никог не тиче, јер се зато ником рачун не даје, нит се централна влада о том брине како треба. Политички чиновници дужни су у првом реду под своју личну одговорност владине људе у сабор протурити, то им је прва дужност, па ако је у том успео, то је опрандао све, и доказао централној влади, како су чиновници господари ситуације. Учитељ се одужио ако је гласао за владина кандидата, и тада није изложен премештају. Свештеник једне и друге вере, тек је онда виђен код владе, ако гласа како му се нареди, и ако не стоји у опозицији. Све што од владе неки грош добива, а у тај ред долазе општински бележници и начелници, који облигатно морају код избора посланика свој глас за владина кандидата дати, иначе није им сигурно. Сад би вам још морао коју, и о нашим „народним“ заступницима на загребачком и пештанском сабору прозборити. То се зову народни заступници, и ако их народ у самој ствари не држи за своје нит их је народ у сабор бирао. Нећу да се зауставим код личности, па да вам их опишем; знате их. Сећате се и познато вам је, како је прошао једини народни кандидат за Лику и Крбаву др. Богдан Медаковић, ког је народ желео, да га за свог заступника у српском срезу изабере. Влади није по ћуди био др. Медаковић него на његово место препоручује човека кога у изборном срезу нико не познаје, нит му је чуо за име. У удбинском срезу морао је свак да бира и свој глас даде за попа који, ал манимо се тога.

Више мање тако су изабрани сви личко-крбавски народни посланици, који иду у сабор, али у оволико година још ни један није проговорио, и народње патње на среду изнео. Та шта се њих тиче народ, и зар су они обвезани народу, да се о њему брину, а још мање да народу рачун о свом раду полажу. Народ их није бирао, нит они народ заступају, они заступају ако устреба бране чиновнике, посредују зајмове појединцима из чиновничког фонда и тумарају по загребачким писарницама, протежирајући овог или оног, који им треба.

Све је тако у овој ојађеној земљи удешено, да влада не може или неће да дозна, право стање овог народа и земље. То се зове господарити као ни себи ни свом.

Ако се ради само на том, да се хвали и уздиже бан Хедервари његов организаторски дух, способност и остало, то је онда све оправдано, и бан има право што је задовољан с овом господом, управом и „народним“ посланицима. Али ако би се држава морала у самој ствари бринути о бољитку, напретку и благостању народа као што јој је то најпрва дужност, то би она морала све ово преустројити и то коренито.

Ово написах у намери, да бар код прославе двестогодишњице у Лики многи зацрвене, да се жацну па да бар у себи признаду и рекну: „на жалост све је тако и тешко теби јадна Лико и Крбаво, ако скоро не буде боље!“

Ликота.

Политички преглед.

Чешки племићи. Чешки племићи у Хумпонцу држали су прошле недеље скупштину католичког политичког друштва, у којој је гроф Драгутин Ервин-Ностиц држао говор о ческим племићима у народу ческом. Осим свега другога, говорио је и ово: „Приповеда се сада о чешким племићима, да нису за народ и за његов интерес. Господо, ту морамо забележити да су стари чески племићи после године 1620. већином погинули на великој пијаци у Прагу руком џелата, или су морали из земље бегати због тога, што су им одузели сво њихово имање. Остало је дакле старих правих плем. ческих породица врло мало, а није ни чудо да су и ова морали се делимице германизирати; ал опет остало је неколико плем. породица своме народу верно.“ Гроф Ностиц каже сада имена ових верних: Кашпар из Штернберка, Хануш из Коноврата а од садашних племенских кућа: Ђорђе Лобковиц, Вратислав из Митровиц, Хотеки, Коноврату, Черњини, Добрански, Шварценберги и Клами. — Даље вели: „Сви не могу стајати на челу народа, а то за то, што имају своје земље међу Немцима, а после не сме да се заборави, да племићки ред има својих традиција, он мора водити рачуна и о свом сталежу а пре свега о својој католичкој вери.“ Чешки „Народни Листи“ веле о том говору ово: „То је суд који је исказао муж компетентан о ческим племићима. Па шта вели ту гроф Драгутин Ервин Ностиц о његовој племенитој браћи? То исто, што кажемо и ми од давна. Јесте то добра карактеристика његовог сталежа. Показује осим свега, да чешких племића нема, за то јер су на Белом Брду погинули. Даље показује, да и овај последњи остатак ческих племића, који је претрпио много и много германизирао се. Но племенити господин говорник ишао је још даље. Он је признао ловинку данашњих чешких племића: „Шта се њих тиче народност? Њих се тиче најпре то да држе са другим племићима, да бране своје привилегије а ауторитет. Осим свега су партаје клерикалне реакције која народ, језик својих отаца, љубав народа и т. д. жртвује увек за диктатуру из Рима! — А каква је то племенита шала да неколко ческих племића не може да држи уз народ због тога, што има парче земље у немачком округу! — Од једног сиротог ческог раденика (надничара), који нема ништа више, него његове руке захтева се, да је и у земљи немачкој прави Чех, па да се због тог даде и прогонити. Богати племић на против може да лаже да је син народа чешког и да је у његовом телу славенска крв, само за то, што има парче земље или некакву вилу у округу Сацу или у Теплице.“

ДОПИСИ.

Србобран. На Петров-дан приредило је овдашње певачко друштво шумску забаву, па хоћу овом приликом да рекнем коју о нашем певачком друштву и о немару наше сентомашке интелигенције. Позната је ствар, да се у Сентомашу врло тешко може да одржи каква племенита установа. Покушаћу да наведем узроке том злу. Наше певачко друштво је једно од најстаријих певачких друштава. У почетку је било чланова из свију сталежа, доцније су иступили из друштва „интелигентни“ чланови, јер им је било испод „достојанства“, да певају заједно са нашим занатлијама. Па што су иступили просто им било, друштво се одржало и поред наших ваљаних занатлија и трговаца, ал' они су ишли и даље. Кад год је певачко друштво приредило какву забаву, редовно — нису долазили, или би се њих неколико „снисходило“ и изволело милостиво усрећити певаче сиротане. Ово је господо сентомашка непобитна истина, то доказује и ова шумска забава и све остале забаве певачког друштва. Па зашто је то? Та вама валда не мора човек говорити о значају песме и певачких друштава, та ви сте за бога „интелигентни“, ви то и сами знате и разумете. Па ако знате то, како онда да назовем то ваше понашање према певачком друштву? И докле мислите ви тако радити?

Казаће те можда, да није изабран згодан дан за забаву. Имате право. Зато и није могао нико доћи од наших ратара и сиромашнијих људи, јер сада ради и мушко и женско, али вас има, који сте могли доћи. Пало је на каси свега 4 фор. од улазница, а то је 10 особа, словом десет особа. Па зар тако у „дичном Србобрану“?

бом; а пошто је варош мала да свима даде места, то су сељаци спавали на пољу, гуњ под главу, а покрили се, што онај реко, „ведрим небом.“ Да, па су ипак дошли на светковину, онако, како су могли, бар са искреним срцем, чистом савешћу, а како су дошли напредњаци?

*

Још пре светковине пођосмо да потражимо Вуков гроб, оног Вука што је пре 500 година живео. Знао сам по казивању пут, али место нисам тачно знао. Кад смо отишли до близине места, иза вароши, заћутах пастира једног:

— „Где је Вуков гроб.“

— „А што га тражиш? И на што ће ти; ми смо једва чекали да га — заборавимо. Старији људи још памте, (јер се Крушевац тек 1833. ослободио од Турака), да су Турци сваког петка излазили му на гроб и ту палили свеће из захвале, што је издао Србе на Косову.“ — И он ми показа једну јаругу, обраслу чкељем, копривом, дикицом и коровом. Свет ту сада баца — ђубре . . .

*

У порти, код цркве Лазарице, подигнута од дасака мала дашчана кућица. Ту се продају споменице косовске и књиге друштва светог Саве. Свет када мало доспе, купује и разгледа. Мало подаље, девојчице продају цвеће, са поља Косова, поред њих стоји им „уверење“ од власти, да је то цвеће заиста са поља Косова.

Недалеко од порте продају продавци народне песме и „После пет стотина година“ — III. св. „Народног пријатеља.“

На многим местима народни људи раздају народу бесплатно свечане бројеве наших листова, ту видесмо: „Одјек“, „Заставу“ и задарски „Српски Глас“, народ узима и чита. Када престане званичан део светковине, када је одмор, тек видите проће који виђен човек, а људи, један другом показују га, тек-тек, па се зачује: Ево Пашића, ево Каћанског, уредника „Велике Србије“, ево брата бугарина Сукнарева и т. д. тако то непрестано, а свет се успиње на прсте, да би их боље видео.

*

За цело време светковине, беху ведри сјајни дани. Тек ако се киша мало нашалила, надвио се који густ облак, али за час, па се разведри. Сунце жеже, али силан свет не верма то; али од куд на овој принци да дођу вуци. А било их је; оно истина њих је тако мален број, да су се изгубили у оној огромној маси народа, па ипак, у стаду одмах их познате. Но да се мавем тога.

На прослави је био и Стева Поповић Вацки, уредник владиног листа „Сремца“. Не зна се, ко се то на Стеву Вацког „сожалио“ те му дао обележје са српском тробојном траком да метне на своја прса. То беше обележје чланова главног одбора за прославу косовску. Тим обележјем нарадирао је С. Поповић Вацки, док се није досетио С. Карапетићу, радикалцу и посланику и члану главног одбора за прославу, па лепо скиде обележје са прсију Стеве Вацкога.

Ово је Стеву Вацког тако разнежило, да је одмах напустио Крушевац. Уверавам вас, да нико није за његовим одласком зажалио.

*

Над местом, где је краљ српски својом руком ударио злаћеним чекићем у камен темељац, где ће се подићи споменик косовским јунацима, подигнута је надстрешница, а са стране при улазу стоји:

„Бог да прости све јунаке наше,
На Косову који попадаше.
Спомен овај, што им народ даје,
Незнатан је, али од срца је“.

Око те надстрешнице понамештени су били венци, који су са разних страна приспели да се положе спомену косовских јунака. Када ипак хоће да се и код нас одомаћи тај обичај полагање венаца, то би заиста време било, да се угледамо на нашу браћу Чехе! Стигло је до 50 венаца што су послали разни пукови војнички, поједине општине и друштва па и поједине личности. Ја ћу само неке да напоменем.

Са особитим одушевљењем поздрављен је венац, диван, величанствен, што га знаменити чески родољуби послаше погинулим косовским јунацима. На том венцу је уз сваки лавров лист учвршћена по једна карта, где је написано име какве личности, и још по која родољубива изрека. Те се карте продају у Чешкој по многим болтама, и стају 10 новч. Чист приход од таких продатих карата, употребљују браћа Чеси на издржаване чешких школа на таким местима, где немачки елеменат преобилује. Било је на овом лепом венцу преко 2000 листова и карата. Браћа Чеси учинили су леп помен нашој изгинулој браћи на Косову, а за своју школу даровали су и том приликом преко 200 фор.

Сетио сам се оне удовице из светога писма, која је само два новчића приложила цркви. Христос, видећи, да је она сиротица дала највише и од свију богаташа, јер је целу своју имовину дала, рекао је, да је та удовица највише дала. Видео сам венац „народа из среза косаничког“. Тај венац је даровао сиромашан народ, радикалци из тог среза. Био је то скроман венац оплетен од невена, пољског цвећа, јеловог и боровог лишћа, искићен скромним тракама, са скромном сликом кнеза Лазара и Милоша Обилића. И заиста овде приличе оне речи, да косовским јунацима:

„Спомен овај што га народ даје,
Незнатан је, али од срца је“.

Видео сам венац од сребра, што га је косовским јунацима дала српска омладина са бечког универзитета. Тај венац имао је и лепу свилену тробојницу — траку. На средини на листовима стајало је: Цар Лазар, Југ Богдан и ове године: 1389—1889. Са десне стране на појединим сребрним листовима стајало је: Обилићу, Топлици и Косанчићу, Страхинићу Бану и Орловићу Павлу; а са леве стране: Браћи Југовићима, Мусићу Степану, Срђи Злопогледи и осталим косовским див јунацима.“

У средини поред кнеза Лазаревог имена био је један лист црн, на њему није ништа стојала. То је био лист Вуку Бранковићу, — „црн му образ био“ као што рече народ у својим песмама.

Омладино српска, пази, да ни од сад не даш венац и признање каквом садашњем Вуку!

Л—ћ

Подигли сте читаву криминалну парницу против наших младих учитеља, што су о дечијој забави без икакве зле намере ручали са својим женама, а не с вама, а шта би требало сад с вама радити, кад хотимично идете о глави певачком друштву? Или зар се то не зове ићи о глави, кад певачко друштво пева песме пред десет особа, и кад мора из своје и онако мале благајне допуњавати дефицит? Та ви треба да предњачите примером, ви треба да дајете полета нашим јавним стварима! Па где сте? Што сте заспали? Не, будни сте ви, пратите ви добро наше певачко друштво, ал' терате пркос!

Терајте пркос и даље, ал' онда бар избришите из свог речника „родољубље" и све оне лепе речи, немојте се више хвалисати, него кажите искрено, шта мислите, нека вас и други упознају. Ал' будите уверени, да вам неће ваше намере испасти за руком, певачко ће се друштво моћи одржати и без вас, ту је још народ, он неће дати, да певачко друштво пропадне, он ће га одржати и поред вашег немара. А да му је стало до певачког друштва, показао је наш народ други дан Ускрса о народној забави, уверен сам, да ће тако радити и у будуће.

А певачко друштво од сад неће се више смети на оне обзирати, него ће забаве, време и програме удешавати само за најшире кругове, па нек вам после не буде криво.

Вести из места и са стране.

Парастос на Видов дан. Јучерашњи број српских службених новина донео је наредбу, по којој ће се од сада на Видов дан сваке године држати помен у ратовима за веру и отаџбину изгинулим српским борцима, који је до сада држан прве суботе после 22. фебруара. Ова наредба, вели један београдски лист, датирана 15. јуна о. г. у Крушевцу, потпуно је умесна и биће добро примљена у нашем народу.

Нова српска композиција. Наш композитор у Прагу г. Ј. Иванишевић компоновао је у славу испрошења црногорске кнегињице Милице један збор, а добио је осим похвале и 100 фор. хонорара од књаза Николе. За неколико дана излази иста композиција у Прагу штампом.

Ученица без руку. Из Чајетине (срез златиборски округ ужички) јавља „Народни Дневник" за овај врло редак и чудноват појав: „У мокро-горској основној школи свршила је ове године трећи разред једна девојчица, која је рођена без руку. То је тринаесто-годишња ћерчица врло сиромашног Товила Шиљковића, сељака из Мокре Горе. Име јој је Тодора, а трећи разред свршила је с одличним успехом и положила испит пред ревизором г. Луком Лазаревићем, професором из Ваљева, који се није умео довољно надивити и начудити даровитости тога девојчета, које и пише, и преде, и плете, и везе и једе ногама. Г. Лазаревића су умолили родитељи Тодорини а и многи други грађани мокрогорски, да покуша код г. министра просвете израдити, да се ово лепо, умиљато и ванредно бистро девојче, које је природа тако маћиски даривала, спасе од невоље и несреће, која га неминовно чека ако остане у родитељској кући, која је веома сиромашна."

Како се у Босни деле службе. Пишу „Обзору" из Дервенте: „Као сваке, тако је и ове године десетинско пописивање у овом котару одпочело, и сваки је мислио, да ће као десетари људи намештени бити, који се у ове ствари разуму. — Али, жали Боже, као у свему, тако и овде била је свемогућност нашег котарског предстојника меродавна, а то је сигурно велик и непогрешив човек пред господом. Тако су људи двојбеног предживота из Славоније изабрани, само на сиромашни босански народ, који мора плаћати и опет плаћати, није баш никакав или врло слаб обзир узет. Ово је већа неправда и добро би било, да се таком беговском понашању нашег кајмакама на пут стане. Тако сам н. пр. дознао и пуно се о томе међу народом говорка, да неки човек по имену „Иван" као котарски пандур плаћу добија, а да ту службу и не обавља; но он служи у предстојника приватном стану стално као слушкиња, а народ га плаћа. Овај човек, који је — како чујем — из државне службе као цестар већ један пут протеран био, плаћа се са крваво заслуженим новцем котарских житеља на корист госпође престојниковице. Но она ваљда знаде, зашто њега и жену му у својој кући храни. Неморалан живот многих чиновника и њихових жена, узрокује велико незадовољство међу народом без разлике вере."

Трговачко-занатлијски део „Заставе."

Добре цене....

Цена је храни прилично скочила.... То је морало просто тако бити. У целој Јевропи нису усеви понели као што треба, те по том није никакво чудо, ако је и храна мало поскупила. Осредња, лоша, рђава жетва — то је, што са свију страна новине јављају. Свакако, да нећемо остати ни при овим ценама, него да ће храна још скупља бити. То је са свим појмљиво. Треба живети, а да се може живети — треба хлеба. Ова нас је година у хлебу оманула: има га, али га нема онолико, колико би га требало да има, а то је, да га имамо онолико да будемо сити, али поред тога, да нам још нешто и остане. Баш то, што нећемо од ове године имати „резерве" — главно је. То канда је у првом реду и узрок, што су цене храни скочиле. По владиним извештајима ми бисмо имали доста, да се ове године исхранимо. Вели се, таман онолико имамо, колико нам треба, да не гладујемо. Али то није доста. Треба још и шпекулисати са храном. За то имамо берзу, за то имамо хиљадама трговаца посредника!

Јесте! Нема, па нема хране за извоз. Али шта је то, немати после неколико добрих година, једну годину за извоз. Ми то не бисмо требали ни осетити. Међутим дигла се читава вика, трговци посредници надали читаву дреку, да нас увере, да нам докажу, како рђаво стојимо. Ко стоји рђаво? Земљорадник? Он стоји рђаво од 10, 15 година па непрестано амо. Но сад му казују, да ће остати још и гладан. Од куда то, кад су ето израчунали, да имамо баш онолико, колико нам треба, да издржимо за годину — дана?! Да, да! Неће узрок бити гладовању ова рђава година, као што нису ни добре године могле да учине, да живимо у изобиљу. Ми смо већ више пута рекли, како нам је све једно: имали добре или рђаве године. Ето, сад имамо рђаву годину, па зар ћемо због тога какве промене осетити? Нећемо. Остајемо у истим приликама, у приликама, у којима ће, као и до сада неки врло добро, а неки врло рђаво осећати.

Зашто је храна поскупила? Зато, што је нема доста, то је најпростији одговор. Али ко каже да је нема доста. Имали смо ми пре десетак година и добрих и рђавих летина, па никад не видесмо такве разлике у ценама због тога што су усеви боље или лоше издавали. Баш ове године да скочу цене храни због тога, што немамо онолико хране, колико је имасмо прошли година! То су жалосни знаци.

Ми признајемо, да је храна ове године поскупила само зато, што је нема онолико колико је до сада за последњих година бивало. Али у томе и лежи наше зло. Тек је рђава година морала наступити, да цена нашој храни скочи. А шта је са чувеном и славном угарском пшеницом, које се по целом свету тражи, којој управо у целом свету и нема равне?! Али мари ко за добру угарску пшеницу данас! Запоставили су је, не траже је, јер не могу до ње доћи. На све стране затворени су јој путеви, те може с' њоме и најлоша пшеница на свету да конкурише. Од куда угарске пшенице од лане по пештанским и бечким магазинима? За цело је ни су задржали за горе дане, него што је морало тако бити, што је трговци посредници ни су могли на своју штету даље продати.

Дакле: рђава година — добра цена. И има смисла, и мора тако бити. Само то још није доста. Није доста, да само од рђаве године зависи добра цена храни. Нарочито за нашу пшеницу не би смело то да важи. Наша пшеница требала би да је увек на цени, па биле добре ил' рђаве године. На жалост, тако није, а то је велико зло. Наша је држава агрикултурна држава. Оно мало индустрије и не значи ништа. По томе ми би требали да имамо светске пијаце у својим рукама. То би требало тако да буде и по каквоћи и по количини наше хране. По томе на цене нашој храни не би требале иоле боље или иоле лоше жетве тако јако да утичу.

Но ето тако бива. Ко је томе крив? Наши државници и политичари, који имају за све друго пре када, само немају времена да пораде око унапређења материјалног благостања нашега. =

Географски и статистички податци свију држава на земљи за 1889. годину.

Од Ота Хибнера.

Преводи Јов. Алексијевић.

Аустро-Угарска уставна монархија.

Владалац, цар и краљ Фрања Јосиф први од 1848. год. Површина земље 673.426 квад. клм. Од све количине долази: на Аустрију 300.024, на Угарску 322.302 и на Босну са Херцеговином 51.100 кв. клм. (Ми не знамо да је Босна и Херцеговина утелоњена Аустро-Угарској. У том се писац јако помео. Пр. ур. „Заставе.") Становника 41,711.129, или просечно 61,6 становника на 1 кв. клм. Од све количине долази: на Аустрију 23,447.192, на Угарску 19,901.023 и на Босну са Херцеговином 1,362.914 становника, или просечно: за Аустрију 78,1 за Угарску 52,4, и за Босну са Херцеговином 26 становника на 1 кв. клм.

Исељавање подданика расте из године у годину. У 1886-ој год. исељило се у Сев. Америку 40.116, у 1887-ој год. 39.087, а у 1888 год. 41.665 душа.

Народност у Аустрији: Немци 8,005.000 или 37%; Чеси 5,182.000, или 24%; Пољаци 3,239,000, или 15%; Рутени 2,795.000, или 13%; Словени 1,141.000, или 5%; Талијани 669.000, или 3%; Срби са Хрватима 563.000, или 2%; Румуни 191.000, или 1%; Мађари 10.000; у Угарској и у Босни са Херцеговином: Мађари 6,479.000, или 41%; Румуни 2,423.000, или 15,4%; Срби са Хрватима 2,360.000, или 15%; Немци 1,972.000, или 13%; Словаци 1,893.000, или 12%; Рутени 360.000, или 2%; Словени 86.000, или 0,6%; Цигани 82.000, или 0,5% и остали 84.000, или 0,5%.

Вера у Аустрији: католика 20,326.000, протестаната 400.000, источно-православних 493.000, друге хришћанске вере 2.000, израиљана 1,005.000, и остале вероисповеди 8.000; у Угарској: католика 9,414.000, протестаната 3,174.000, источ.-правосл. 2,447.000, осталих хришћана 64.000 и израиљана 641.000; у Босни са Херцеговином: мухамеданаца 493.000 или 37%; источно-православних 571.000, или 43%; католика 266.000, или 20%; израиљана 6.000, и осталих 0.5 хиљада душа.

Државни приход за 1889. год. 2,170, државни расход 2.158; државни дуг 15.196 мил. динара. Папирног државног новца 673, банкнота 851 мил. динара.

Војска у мирно време броји 336,278 момака, а у време рата 1,773.570 бораца. Ратна флота броји 114 бродова са 385 топова, од ових су: 11 оклопница са 165 топова, 2 дунавска монитора са 4 топа, и 54 торпедне лађе. Марину сачињавају у мирно време 10.590, а у време рата 20.508 морнара. Трговачка флотила броји 2.073 брода са товарном снагом од 244.609 тона, од ових су: 163 парна брода са снагом од 94.370 тона. На овим бродовима послују на 30.000 људи.

Увоз до 1889. године беше 1.333, извоз 1.814 мил. дин.

Дужина железничке пруге 22.592, телеграфске мреже 60.582, телеграфске жице 167.750 клм. Телефон је распрострт на 11.378 клм.

Новац: 1 форинта = 2 дин.; 8 фор. (златник) = 20 дин.; 4 фор. (полузлатник) = 10 дин.; 155 златника = 1 енгл. злато; 1 дукат = 11·75 дин.; 1 талир Марије Терезије = 5·25 дин., и 1 мађарски (крешњички) дукат = 11·75 динара.

Мера за све потребе усвојена је по метарској системи.

Поштанских надлештава има: у Аустрији 4.434, у Угарској 4356, и у Босни 80; телеграфа има: у Аустрији 3.359, у Угарској 1.625, и у Босни 104; поштанских пошиљака долази: на Аустрију 540,4 мил., на Угарску 241,8 мил., и на Босну 5,8; а телеграма долази: на Аустрију 7,215.000, на Угарску 3.131.000, и на Босну 314.000.

Главни извозни производи: жито, 1.011 мил. клгр., вариво, 78 мил. клгр., брашно, 205,8 мил. клгр., воће, вино, 100,2 мил. клгр., пиво, 41,3 мил. клгр., јаја, 48 мил. клгр., минерална вода, 17,9 мил. клгр., памучна, ланена, вунена и стаклена роба, 41,7 мил. клгр., гвожђе, челик и челична роба, кожа, со, жива, дрво, хартија, шећер од репице, 236 мил. клгр. и стока.

Главне трговачке вароши у Аустрији: престоница Беч, са 1,104.000; Праг, са 300.000; пристаниште Трст, са 160.000; Градац, са 107.000; Брин, са 93.000; Краково, са 75.000; Черновић, са 46.000; Линц, са 42.000; Пилзен, са 39.000; Инсбрук, са 30.000; Рајхенберг, са 28.000; Љубљана, са 26.000; пристаниште Пуљ, са 25.000; пристаниште Задар са 25.000; Салцбург, са 25.000; Буђевице, са 24.000; Вајнервајштат, са 24.000; Јегер, са 21.000; Тропава, са 21.000, и Сњет, са 15.000 становника; у Угарској: Будим-Пешта, са 453,000, Сегедин, са 74.000; Суботица, са 62.000; Дебрецин, са 53.000; Пожун, са 51.000; Кечкемет, са 46.000; Арад, са 37.000; Темишвар, са 37.000; Загреб, са 30.000; Печуј, са 29.000; Сомбор, са 25.000; Нови Сад, са 21 000, и Сента, са 21.000 становника; у Босни са Херцеговином: Сарајево, са 26.000; Мостар, са 13.000; Бањалука, са 11.000; Бељина, са 8.000; Доња Тузла, са 7.000, и Травник са 6.000 становника.

Бугарска са Источном Румелијом (Балканско полуострво).

Уставна кнежевина под управом отоманске царевине од 1878-е године. Принц Фердинанд I-и, рођен 1861-е, влада од 1887-е године.

Површина земље 99.873 кв. клм. На Бугарску долази 63.972, на Источну Румелију 35.901 кв. клм. Становника 3,154.375, или просечно 31 становник на 1 кв. клм.

Народност: Бугари, 2,326.000; Турци 607.000; Румуни, 49.000; Грци, 58.009; Цигани, 50.000; Јевреји, 24.000; Словени (Срби?) 6.000 (?!); Немци, 2.000, и осталих 81.000. (У опште где се тиче народности, нарочито нас Срба врло су пристрасни бројеви г. Хибнера. Пр. Ур. „Заст.")

Вера: хришћана источно-православне вере 2,432.009, католика 19.000, мухамед. 668.009, израиљана 24.000, и осталих 11.000.

Државни приход у Бугарској за 1888-у год. беше 62,57 мил., расход 62,57 мил.; државни дуг 50,6 мил. динара. У Источној Румелији за 1889-у годину, приход 63 мил., а расход 75 мил. динара.

Војска у мирно време броји 32.346 момака, од којих су 1.484 официра. У време рата број војске расте на 100.000 бораца, од којих су 2.162 официра. Народна одбрана састоји се из 60.000 људи.

Ратну флоту сачињавају 13 бродова, од којих су 11 парних бродова.

Увоз износи вредност: у Бугарској од 40,5 мил.; у Источној Румелији од 24,90 мил. динара. Извоз у Бугарској 23 мил., а у Источној Румелији 22,36 мил. динара.

Железничка пруга заузима простор од 691 клм., телеграфска мрежа 4.336 клм., дужина телеграфске жице 6.404 клм.

Поштанских надлештава до 1888-е године беше 105, поштанских пошиљака беше 3,3 мил., а телеграма 0,5 мил.

Новац: 1 лев à 100 стотинки = 1 динар. Мера је уведена од 1889-е год. по метарској системи.

Главни извозни производи: жито, нарочито кукурузу, вромпир, вариво, вуна лој, коже, стока, сир, сланина, масло, ружично уље, шљиве, дрво за грађиво и вино.

Главне трговачке вароши: престоница Софија, са 30 хиљада; Филипопољ, са 43.090; Рушчук, са 27 хиљ.; пристаниште Варна, са 25, хиљ.; Шумла, са 23 хиљ.; Сливно, са 21 хиљ.; Стара Загора, са 16 хиљ.; Татар-Пазарџик, са 16 хиљ.; Видин, са 15 хиљ.; Плевна, са 14 хиљ.; Разград, са 12 хиљ.; Свиштово, са 12 хиљ.; Казанлик, са 12 хиљ.; Враца, са 11 хиљ.; Трново, са 11 хиљ.; Силистрија, са 11 хиљ.; Ђустендил, са 11 хиљ.; и Самоков са 10.009 станов.

(Свршиће се.)

Трговина.

= **Нови Сад** 11. (23.) јула. Житарска радња. На горњим нашим домаћим пијацама жетарским је радња са раном непрекидно живахна. Виша бележења цене пшници у иноземству јако упливишу и на наше пијаце и онако доста са хрђаве жетве наше усколебане.

На нашој пијаци је врло мало довоза са раном данас, већином је кукуруза и пшенице. Цене су се одржале досадање без промене. Данас се плаћа за пшеницу новосадску, шајкашку и сремску стару 8 ф. 25—30 н., нову пшеницу 8 ф. 20—25 н. Наполица 7 ф. 20 н. Јечам 5 ф. 60—70 н. Зоб 5 ф. 60—70 н. Кукуруз 5 ф. 10—5 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

На осталим нашим пијацама веома слаб промет и продаја. На производе немамо страних купаца. Од свију производа маст и сланина се понајвише за потрошњу траже. Маст на више 59—60 ф. на мање 62—64 ф. Сланина сушена 60—61 ф. тешка паљена 66—68 ф. од 100 кгр.

На месарској пијаци је јагњаца задоста, теоца је мало. Јагњци 8 ф. 50—10 ф. 50 нов. од пара. Теоци млађи 12—14 ф., средњи 16—18 ф., старији тежи 20—24 ф. од ком.

На пијаци свињској је угојених свиња задоста; мршавих мало, први су појевтинили а мршави су све скупљи. Угојени тешки 46—47 н. средњи 44 до 45 н. лаки 42—43 н. Све од 1 кгр.

*

У **Будимпешти** 10. (22.) јула. На житној пијаци је готово зрно за готов новац по цени овој: Пшеница 8 ф. 10—20 н. Раж 6 ф. 75—85 н. Јечам стари 6 ф. 75 н. нови по каквоћи 6 ф. 20—80 н. Српски нов јечам са царином 6 ф. 20—45 н. Зоби је до 10.000 м. ц. продано; плаћана невејана 6 ф. 20—35 н. трговачка роба 6 ф. 40—55 н. прва роба 6 ф. 60—75 н. Кукуруз се слабо нуди; цена је са 20—25 нов. повишена, лоша роба за пециво 4 ф. 85—5 ф. 5 н. чисто здраво зрно 5 ф. 15—5 ф. 25 н. Репице је само у малим количинама приспело плаћана је 18 ф. 75 н.

Вариво. Промет ограничен; цене се нису велико променуле, но у главном се чврсто држу. Пасуљ бели крупан 9 ф. пасуљица 10 ф. 25 н. жути 8 ф. 50 н. Сочиво 12 ф. фино 20 ф. Грашак 9 ф. до 10 ф. 50 н. Све од 100 кгр.

Спирит. Усљед напредне цене рани надало се да ће спириту цена се унапредити, но ово се није догодило, те ма што је кукурузу цена за кратко време са по н. повишена, са веома слабе продаје спириту је остала досадања цена. Прост непорезан 13 ф. 75—14 ф. рафиниран порезан 50 ф. 75—51 ф. за квасац спирит 53—53 ф. 25 н.

*

У **Будимпешти** 10. (22.) јула. Пшеница умерено нуђена, воља за куповање добра, тенденција чврста, покрај промета од 20.000 м. ц. цена са 10 новч. повишена. Са осталим је зрном мали промет нешто

је слаб довоз. Раж и кукуруз 5 нов. скупљи, јечам и зоб са чврстим ценама. Плаћана пшеница потиска тешка 81. 9 ф. 80.5 9 ф. 80. 8 ф. 95 н. 79.5 8 ф. 90 н. 79. 8 ф. 80 н. 77.5 8 ф. 72½ н. Пештанска 79.8 8 ф. 80 н. Чурушка 2100 м. ц. 79. 8 ф. 65 н. Подунавска 77. 8 ф. 37½ н. Потиска нова 80.5 9 ф. Пештанска нова 79. 8 ф. 45 н. Све на три месеца

Најновије вести.

— Јављају са Крита: Стање је све „горе". Усташи су порушили на појединим местима ђумруке и растераше ђумручке чиновнике. Народ ће тражити да Грчка окупира Крит и начини реда.

— Јављају из Петрограда: Закон против Чивута врши се најстрожије. Гомилама их протерују. Тек некима је дозвољено, да се баве до 1. септембра у Русији.

— Јављају из Темишвара: Фаркаш је напослетку и то признао, да је познавао ону „жену у црном оделу", али вели, није ју хтео одати, да нема због њега неприлике, пориче и даље као и сви остали сваку забрањену намеру.

РАЧУНСКИ ИЗВЕШТАЈ

митровачког местног одбора за српско народно позориште о примању и издавању од 19. априла до 8. јуна 1889. год у Митровици.

Примање.

22.	априла	„Мехурићи" у претплати	62 ф.	— н.
23.	„	„Ђурађ Бранковић" ван претплате	79 „	12 „
25.	„	„Златан паук" у претплати	68 „	40 „
27.	„	„Госпођа од Сантропеза у претпл.	59 „	90 „
29.	„	„Љубав их измирила" у претплати	63 „	30 „
30.	„	„Буњевка" ван претплате	135 „	65 „
2.	маја	„Штомфајеви" у претплати	50 „	90 „
4.	„	„Свекрва и мој зет" у претплати	60 „	56 „
6.	„	„Чаша воде" у претплати	57 „	10 „
7.	„	„На мрвану кућа остаје" ван претп.	124 „	04 „
9.	„	„Федора" у претплати	75 „	70 „
11.	„	„Перишанов пут" у претплати	53 „	80 „
13.	„	„Лудвиг XI." у претплати	50 „	90 „
14.	„	„Распикућа" ван претплате	163 „	80 „
16.	„	„Задушни Филип" у претплати	48 „	70 „
18.	„	„Циганин" ван претплате	107 „	30 „
20.	„	„Монтрос" у претплати	36 „	20 „
21.	„	„Сађурица и шубара" ван претпл.	119 „	84 „
23.	„	„Робијашева ћерка" у претплати	42 „	30 „
25.	„	„Наше жене" у претплати	70 „	90 „
27.	„	„Туђинка" у претплати	41 „	50 „
28.	„	„Сеоска лола" ван претплате	133 „	64 „
29.	„	„Милош Обилић" за децу ван претп.	116 „	40 „
31.	„	„Гренгоар" и „Из захвалности" у пр.	42 „	— „
1.	јуна	„Црна пега" у претплати	35 „	— „
3.	„	„Марија кћи пуковније" у претпл.	141 „	53 „
6.	„	„Господар ковница" ван претплате	76 „	50 „
Претплата на 18 претстава			1234 „	— „
		Укупно	3340 ф.	88 н.
4.	јуна	„Пут око земље" корисница поз. друж.	328 ф.	70 н.

ПРИМЕТБА. Осим кориснице дружине даване су све претставе ван претплате са спуштеним ценама.

Издавање.

За извоз ствари из Ковина до дунавске агенције на скелама	22 ф.	— н.
За пренос ствари од Ковина до Земуна 84 метерских цената	92 „	— „
Лађа од Ковина до Земуна за дружину	49 „	60 „
Магазинеру у Земуну	1 „	— „
У Земуну шпедитеру за пренос ствари од лађе на железницу	12 „	— „
Дневница дружини од Ковина до Митровице	48 „	— „
Ноћиште у Земуну до Митровице за дружину	26 „	— „
Железница од Земуна до Митровице за друж.	53 „	20 „
Железница од Земуна до Митровице за ствари	41 „	78 „
Шпедитеру за увоз ствари у Митровици	12 „	30 „
За варошку увозарину и надничарима за разношење ствари по становима члан. дружине	9 „	20 „
На место оболелог момка декоратера узет момак други на недељу дана	4 „	— „
Отпуст биљега за месец дана порезном уреду	6 „	— „
Предња завеса нова прављена по гласу рачуна	29 „	— „
Обновљене декорације и мазање	54 „	— „
За бојадисање чизама	1 „	80 „
За депеше и писма	2 „	65 „
Награда за дечије улоге	4 „	— „
Отштета гостионичару Принеру за градњу арене	100 „	— „
Рачун стаклара Хирта за лампе	11 „	60 „
„ деловође Степића	2 „	10 „
„ Адама Бехајма ужара	6 „	80 „
„ Ф. Либмана стругара	2 „	25 „
„ делов. Степића за станарину канцеларије	4 „	— „
„ деловође Степића за паушал порез. уреду	6 „	— „
„ стаклара А. Крауза за лампе и цилиндере	6 „	70 „
„ Ђорђа Јанковића трговца за платно	15 „	07 „
„ Карла Наздравицког бравара	4 „	70 „
„ К. А. Суботића трг. за разну робу галант.	5 „	23 „
„ деловође Степића за разне набавке	3 „	10 „
„ делов. Степића за станарину канцеларије	1 „	34 „
„ Браће М. Крестића фризера	20 „	80 „
„ К. А. Суботића за разну галант. робу	1 „	02 „
„ Фрање Козловића за гардеробарку	21 „	60 „
„ Фрање Козловића за реквизите	17 „	73 „
„ књижаре К. Трумића за писаћи прибор	9 „	24 „
„ делов. Степића за поштарину и телеграме	2 „	99 „
„ М. Панајотовића за разну гвожђарију	33 „	16 „
„ М. Јовановића за свеће, петролеум и боје	74 „	44 „
„ за прање рубља за позорницу	6 „	26 „
„ Фрање Гамиршека за разну грађу	9 „	40 „
Музика за 27 претстава	210 „	— „
Рачун штампарије К. Трумића за штампање цедуља	94 „	50 „
Убошкој благајни принос	10 „	— „
Редарству	15 „	— „
На разне ситнице	3 „	33 „
Плата дружини од 19. априла до 8. јуна 1889.	2025 „	— „
Чист приход	148 „	99 „
Укупно	3340 ф.	88 н.

У Митровици 7. јуна 1889.

Влада Марковић с. р. перовођа. **Паја Панајотовић** с. р. председник.

Мита Радосављевић с. р. члан местног повор. одбора. **Петар Бојкић** с. р. члан местног повор. одбора.

НА ЗНАЊЕ!

Одбор за подизање споменика Филипу Вишњићу послао је управи „Шабачке Омладине" извесан број књига — „Свеоци" — на распродају.

Од тих књига нешто је распродано, а нешто не. Код благајника друштвеног има 100 динара (50 форината), добивених за распродате књиге. Управа се неколико пута обраћала томе одбору с питањем, шта ће да ради с овим новцем и остатком књига и коме да их пошље — али није добила никаквог одговора. Услед тога, управа „Шабачке Омладине" и овим путем јавља то и моли оне, који рукују том ствари, да се јаве управи најдаље за месец дана, како би им послала новац и књиге.

Шабац 4. јула 1889. год.

Деловођа: **Милан А. Павловић.** Председник „Шабачке Омладине": **Никола М. Савић,** испитани професор.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда почевши од 8. (20.) марта 1889. до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ: **сваки дан у 5½ сати после подне.**

Из НОВОГА САДА за ПОТИСКЕ СТАНИЦЕ: **сваки дан осим петком у 5½ сати после подне.**

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: **сваки дан у 5½ сати после подне.**

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: **средом, петком и недељом у 5½ сати после подне.**

Из НОВОГ САДА у БУДИМПЕШТУ: **сваки дан у 10½ сати пре подне.**

У Новом Саду 8. (20.) марта 1889.

АГЕНЦИЈА.

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе" почевши од 9. (21.) маја ове године.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:
Пре подне: 5, 6, 8, и 10 сахата.
После подне: 2, 4, 6 и ½8 сах.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:
Пре подне: 6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, ½7 и 8 сахата.

☛ Недељом и свецем после подне не иде по тарифи, него по потреби.

Повратне карте имају вредност само за тај дан, за који су извађене.

Каменица, 8. маја 1889.

Подузетништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно евентуално на два места из стипендијске закладе Петра Костића.

Стипендија износи: за слушаоце основних школа 200 фор., за слушаоце више гимназије 250 фор., за слушаоце горње гимназије и богословије 300 ф., а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 400 фор.,

Молбеници ваља приложити све исправе: 1. крштено писмо; 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3. школска сведочанства од последње две године; 4. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитеља молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој и наредби министарској морају костићеви питомци науке слушати: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и философске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Првенство на ову стипендију имају од најспособнијих ђака за науку синови Черевићки, а после њих молиоци родом из Срема.

По наредби министарској не сме један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 6. (18.) августа о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја, не ће се узимати у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске," у Новом Саду 30. јуна (12. јула) 1889)

Председник „Матице Српске": **А. Хаџић,** с. р. секретар. 3—3 **Милош Димитријевић,** с. р. кр. саветник.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно место у стипендијској закладе Павла Јовановића с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1. крштено писмо; 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3. школска сведочанства од последње две године, и 4. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитеља молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети „Матици" расправу на српском језику ма из ког предмета, који су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 6. (18.) августа о. г.

Молбенице које стигну после истеклог стечаја, не ће се узимати у обзир.

Из седнице књижевнога одбора „Матице Српске", у Новом Саду 30. јуна (12. јула) 1889.

Председник „Матице Српске": **А. Хаџић,** с. р., секретар. 3—3 **Милош Димитријевић,** с. р., кр. саветник.

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе Нестора Димитријевића остала су упражњена два места за слушаоце доње гимназије са годишњом стипендијом од 150 фор.

Ко жели та места тражити, ваља да приложи својој молбеници: 1. крштено писмо; 2. сведочанство о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 3. школска сведочанства од последње две године, и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу последње воље оснивачеве првенство на стипендију из ове закладе имају, синови и потомци браће му Кузме и Ћире, даље сродници оснивачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из В. Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац у једно и исто време уживати две или више стипендија.

Рок овоме стечају траје до 6. (18.) августа о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја, не ће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске," у Новом Саду 30. јуна (12. јула) 1889.

Председник „Матице Српске": **А. Хаџић,** с. р., секретар. 3—3 **Милош Димитријевић,** с. р., кр. саветник.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Срп. Елемиру отвара се стечај. Плата учитељева је: 400 ф. а. в., стан од две собе са кујном, шпајзом, шупом и 300 □° баштом, за огрев 4° сламе, за перовођство и рачуновођство 50 фор.

Дужности су законом прописане.

Рок стечају истиче 10. августа по ст. календару, када ће се и избор обавити.

У Срп. Елемиру 7. (19) јула 1889.

1—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

Расписује се поново стечај на место црквеног певца код православне српске црквене општине суботичке са годишњом платом од 500 фор., од завешт. служаба и парастоса 19 фор. а од приватних парастоса и укопа, кад позван буде 1 фор.

У дужност црк. певца спада: држати леву певницу при недељним и празничним а и посведневним богослужењима као и завешт. службама и парастосима, обучавање веће деце прк. појаву и т. д. Од молиоца захтева се, да зна добро и правилно карловачко осмогласно појање, све и мисе, сједалне на велике празнике, црк. песме о великом посту и типик, да има јасан и милозвучан глас, што има личним доласком у Суботицу — о свом трошку — и појањем у цркви засведочити.

Који желе место ово добити, нека своје молбе најдаље до 1. августа о. г. православној срп. црк. општини суботичкој поднети не пропусте.

У Суботици 1. јула 1889.

Ђорђе Гојковић, перовођа. 3—3 **Милан Милосављевић,** председник.

Dva valjana trg. pomoćnika

koji prema odličnim mušterijama imaju ponašanja i koji su valjani i fini prodavaoci, prijatne pojave i prijatne spoljašnosti — primaju se u moju pomodnu, manufakturnu i platnenu trgovinu. — Ponude imaju se poslati uz fotografiju i prepise od svedodžaba. Samo u potpunom smislu valjana gospoda primaju se sa dobrom platom.

2—2 **S. BERGER, Zagreb.**

СТЕЧАЈ.

На упражњену учитељску штацију у Маишу (Барања) отвара се стечај, с којом је скопчана годишња плата 340 фор., 4 хвата тврдих дрва, 5 лаваца оранице, на коју општина порез плаћа, 50 нов. од венчанице — са станом од 2 собе, 2 кујне, подрумом, шталом, шупом и баштом.

Учитељу ће у дужност спадати све законом прописано вршити, као и децу у црквеном појању обучавати и свагда крај свећеника као и при погребу пјеније обављати.

Проситељи имају своје молбе са инштрураним сведоџбама до 20. јулија т. г. овом одбору поднети.

Из седнице одборске од други дан Духова 1889. у Маишу држане.

Урош Марковић, парох и привр. перовођа. 3—3 **Младен Љубојевић,** председник.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место на српској вероисповедној основној школи у Кулпину, овим се стечај расписује. Годишња плата је у готовом 150 фор., 16 пешт. мерова жита и 22 јутра земље на коју учитељ порез сам плаћа. Слободан стан и гувно ван села. Учитељу у дужност спада осим предавања у школи у цркви појати и децу у појању обучавати и пофторну школу држати, у одборској седници перо водити. Рок стечаја траје до 6. августа. Молбенице ваља слати потписаном.

Из седнице црквено-школског одбора.

У Кулпину 3. јула 1889.

Стеван Николић, председник.

3—3

КОЖАРСКА И ПАМУЧНА ТРГОВИНА

СВЕТОЗАРА ЛУКИЋА

У СОМБОРУ

потребује једног млађег спомоћника, и два шегрта. 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА МЕШОВИТА И ПАМУЧНА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПАНИЋА

У ВУКОВАРУ

потребује два старија и једног млађег помоћника, и једног шегрта. Помоћници вични памучној струци, као немачком и мађарском говору имају првенство. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СИМЕ С. СТАИЋА

У РУМИ

потребује једног помоћника, који може одма у радњу ступити. 2—3

ТРГОВИНА

АРСЕ ПОПОВИЋА

У ВЕЛ. БЕЧКЕРЕКУ

потребује за оделење мануфактуре два старија, једног млађег помоћника, једног практиканта.

За оделење шпецерија два помоћника (добре детајлисте) и једног практиканта. Свакако је нужно, да помоћници овде и за овдашњи предјел нужне језике: српски, немачки, мађарски и влашки говорити знају. 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

СТЕВАНА АДАМОВИЋА

У МИТРОВИЦИ

потребује два шегрта. 3—3

☛ **ВАЖНО** ☚

ЗА ЕКОНОМЕ.

Због коначног напуштања нашег сложишта у Новоме Саду продајемо све земљорадничке машине на томе сложишту, као: витлове (геплове) машине вршалице, тријере итд.

Све се то може добити много ниже испод цена у каталозима назначеним а по повољним условима плаћања.

Рустон Проктор и др.

фабрика земљорадничких машина у Будимпешти.

Извешћа дају господа:

ЦИКМУНД И БИЛИ

СТОВАРИШТЕ МАШИНА И РАДИОНИЦА

У НОВОМ САДУ. 4—5

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.